

СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ КУРСІВ ІЗ ЗАПОВІДНОЇ СПРАВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Федонюк В.В., кандидат географічних наук, доцент кафедри екології

Луцький національний технічний університет

Осучаснення підходів до викладання у вищій освіті потребують оновлення принципів та підходів до освітньої діяльності. Це стосується, зокрема, викладання такого важливого в системі екологічної освіти навчального курсу, як «Заповідна справа». Особливо актуальним таке осучаснення стало необхідним в умовах війни, розв'язаної проти України росією, адже об'єкти природно-заповідного фонду виявилися об'єктом агресії та зазнають надзвичайного негативного впливу і нищення в зоні ведення бойових дій.

Основні перспективні підходи до теоретичного наповнення лекцій та принципів і форм організації практичних занять з курсу «Заповідна справа», розроблені автором у співавторстві з колегами – Федонюк В.В., Волянський В.О., Іванців В.В., Федонюк М.А., Панькевич С.Г. та ін. [3, 4, 5, 6], відображають наступні положення: 1) формальне та відтворювальне вивчення теоретичних засад організації та функціонування природоохоронних територій в світі та в Україні часто призводить до засвоєння студентами застарілої та неактуальної інформації щодо форм та категорій об'єктів заповідання, їх кількості та територіального розміщення. Тому основну увагу слід надати вивченню разом зі студентами методів пошуку сучасної та актуальної правової, картографічної, статистичної інформації у галузі; 2) для вирішення даного завдання особливу важливу роль відіграє застосування інформаційних технологій та сучасних програмних продуктів та інтернет-сервісів, що детально проаналізовано у [4, 6].

Прикладом спеціалізованого ресурсу, що дозволяє організовувати інтерактивні заняття, є ресурс «Network of conservation educators & practioners», який можна широко використовувати для вивчення біорізноманіття України та

нашої планети в цілому, організації та управління заповідними територіями тощо. Окремий розділ даного ресурсу має педагогічну тематику (рольові ігри, дискурси, групова робота студентів, моделювання).

Далеко не в повному обсягові використовується навчально-освітній потенціал такого програмного продукту, як усім відомий «Google Earth», особливості використання якого у навчальному процесі частково розглядалися раніше [3, 4, 5]. Серед розділів даної програми, що мають безпосереднє відношення до заповідної справи, варто виділити наступні: ARKive: види, що перебувають під загрозою зникнення або знищення (розділ «Глобальні проблеми»); UNEP: Програма ООН із навколишнього середовища (розділ «Глобальні проблеми»); проекти зі збереження природи WWF (розділ «Глобальні проблеми»); парки/національні парки (розділ «Додатково»).

Система природоохоронних територій та об'єктів історично складається в кожній країні протягом тривалого періоду часу, і тому має свої національні особливості [1, 2, 5]. Ряд вітчизняних об'єктів ПЗФ (природно-заповідного фонду) – це майбутнє робоче місце для екологів. До числа таких об'єктів ПЗФ належать заповідники, національні природні парки та регіональні ландшафтні парки (РЛП) [2, 3]. Число РЛП в Україні неухильно зростає, і в даний момент перевищує 60. В освітній сфері поки-що використовується незначна частина потенціалу такої кількості регіональних ландшафтних парків, які покликані виконувати провідну роль в системі сучасного екологічного виховання підростаючого покоління, що базується на вивченні краєзнавчих матеріалів, місцевих особливостей ландшафтних комплексів і унікальної біоти [2, 3].

Отже, основні завдання в сфері екологічного спрямованого вивчення дисципліни «Заповідна справа» в сучасних умовах полягають у: 1) формування у студентів цілісного образу біосфери і єдності всіх природних оболонок Землі завдяки розкриттю особливостей регіональних і планетарних закономірностей і процесів; 2) формування розуміння вразливості об'єктів ПЗФ, зокрема, в період війни, та шляхів подальшого відновлення екосистем і природних комплексів у повоєнний період; 3) вивчення ролі заповідних територій в охороні

навколишнього середовища і у вирішенні наукових, економічних, екологічних та соціальних проблем суспільства; 4) виховання усвідомлено дбайливого ставлення до природи, її ландшафтного і біологічного різноманіття в рідному краї; 5) творчий розвиток можливостей і навичок самостійного пошуку та аналізу потрібної для вирішення певних задач природоохоронної та правової інформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрієнко Т.Л. та ін. Заповідна справа в Україні / Т.Л. Андрієнко та ін. К.: Фітосоціоцентр, 2004. 354 с.
2. Безручко Л. С. Еколого-географічне обґрунтування рекреаційного природокористування на території Шацького національного природного парку. Львів: 2010. 20 с.
3. Федонюк В.В., Картава О.Ф., Іванців В.В. Економічне оцінювання рекреаційно-туристичного потенціалу регіональних ландшафтних парків України. Актуальні проблеми економіки. К.: ТОВ «Наш формат», 2016. № 1(175). С. 209-216. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2016_1_25
4. Федонюк В.В. Іванців В.В., Федонюк М.А., Панькевич С.Г. Приклади використання інтернет-ресурсів у практичному курсі дисципліни «Заповідна справа». Інформаційні технології і засоби навчання. 2015, № 2 (46). URL: <https://lib.lntu.edu.ua/uk/147258369/6443>
5. Федонюк В.В., Іванців В.В., Федонюк М.А., Волянський В.О. Роль використання об'єктів природно-заповідного фонду для вдосконалення системи екологічної освіти. Наукові записки. Випуск 11. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. Частина 4. Кропивницький: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2017. С.198-202. URL: <https://phm.cuspu.edu.ua/ojs/index.php/NZ-PMFMTO/article/view/1251>
6. Федонюк В. В., Мерленко І.М., Федонюк М.А., Линюк Р.В., Ковальчук Н.С. Зміни агрокліматичних чинників в зоні Полісся в контексті глобального потепління (на прикладі Волинської області). Вісник Національного університету водного господарства та природокористування.

БІОМЕТОД ЗАХИСТУ РОСЛИН ЯК ЗАСІБ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ТЕХНОЛОГІЇ IN VITRO

Філіпова Л.М., кандидат сільськогосподарських наук,

Мацкевич В.В., доктор сільськогосподарських наук,

Синельник Г.О.

Білоцерківський національний аграрний університет

ТОВ Благодатне, ТМ Тевітта

Застосування біологічного методу захисту рослин є актуальним інструментом екологізації технологій розмноження та вирощування культур [1, 2], в тому числі при мікроклональному розмноженні рослин на етапі адаптації. Нами досліджено ефективність біометоду боротьби з заселенням комахами вологих камер, що використовуються для дорощування рослин in vitro на ряді культур (малина, ожина, суниця, ожина, береза). Досліди проводили на базі ТОВ Благодатне ТМ «Тевітта» (м. Шпола, Звенигородський р-н, Черкаська обл.). Для цього вологі камери заселяли комахоїдними рослинами [4] з родів Росічка (*Drosera*), Діонея (*Dionaea*) та Непентес (*Nepenthes L.*) (рис.1).

Збільшення норми поливу рослин на 15-20 % вище оптимального у камерах провокувало заселення їх комахами-шкідниками. Чисельність шкідників обраховували після zalивання відібраних контрольних камер з касетами водою на 30 хв. Обліки проводили на 7-му та 30-ту добу культивування. За контроль був варіант без обробки інсектицидами, за еталон - варіант з обробкою препаратом Актара 25 WG (2,5 г/л).

Значний вплив на процес адаптації рослин in vitro має вид субстрату [3]. За результатами наших досліджень за період часу від початку досліду (7-ма доба культивування) до його завершення (30-та доба) на контрольному варіанті досліду (без застосування інсектицидів і комахоїдних рослин) чисельність